

AAPA-toimintakertomus 2023, tiivistelmä

Ennakolta vuoden 2023 arvioitiin tulevan näyttäytymään AMKien tietohallinnoissa tietoturvan ja varautumisen kysymyksiä ja kyberhyökkäyksiin varautumisena. Keskeisinä riskejä kasvattavina tekijöinä nähtiin tässä suhteessa etenkin Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa sekä Suomen Nato-jäsenyys. Digivisio 2030:n pilot-toteutusten ensimmäisiä tuloksia odotettiin, samoin uusien pilotkierrosten käynnistymistä. AAPAn merkittäviä sisäisiä toimintoja 2023 olivat sen kehittämishojelman uudistaminen vuosille 2024-2030 Arenen uudistettuun strategiaan nojaten sekä AAPAn uuden IT-pääsihteerin rekrytointi. Vuoden pienen yllätysmomentin tarjosi tekoälyn ennakoituakin vahvempi esiinmarssi korkeakoulujen arkeen.

Kyberturvan osalta kovin laajoja hyökkäyksiä ei koettu. Niin sanottujen Cyber Security Operations Center (CSOC) -palveluiden yhteishankintakilpailutus hoidettiin neuvottelumenettelynä. Palvelun hankintaa koordinoi CSC ja toimittajaksi valikoitui CGI. Loppuvuonna hanke oli sopimusten solmimisvaiheessa. Laaja keskusteluaihe oli korkeakoulujen yhteiset tietoturvan koulutusaineistot. AMK-päivillä AAPA:lla oli mm. kolme tietoturvakoulutukseen liittyvää rinnakkaista työpajaa, joiden järjestelyissä oli mukana myös tietoturvaverkosto AMK-SEC. Loppuvuoden aikana alettiin selvittää yhteistyötä JAMK:n koordinoiman laajan kyberturvallisuuden koulutusaineistohankkeen kanssa.

Digivisio organisoitui uudella tavalla vuoden 2023 alussa, mikä etäännytti sen toimintaa aiempaan verrattuna niin tietohallintojen kuin tietohallinnon verkostojen osallistumisen näkökulmasta. Tähän pohdittiin uusia yhteydenpitoratkaisuja. Korkeakouluissa muutoskoordinaattoreiden rooli tuli keskeiseksi. Vuoden aikana konseptoitiin ja perustettiin Digivisio-pohjalle erillinen korkeakoulujen omistama osakeyhtiö, HigherEd Hub Finland Oy. Arkkitehtuuriasioista tietomallien yhteensopivuus liittyi erityisesti keskusteluun VIRTAtietovarannon uudistamisesta osana Digivisiota. Myös OPI-viitearkkitehtuurin uudistaminen tuotiin Digivision selvitettäväksi. Yksi tietohallintoihin vaikuttava kysymys oli palveluhallintaratkaisujen kehittyminen osana Digivisiota. Sen PAHA-ohjaustymässä AAPA oli vahvasti mukana. Odotetut kansallisen tason identiteettihallinnan ratkaisut vesittyivät, kun valmisteltuja lakeja ei hallituksen vaihtuessa saatu voimaan. Korkeakoulusektori joutui tekemään omia linjauksiaan. Merkittävä oli AMKien KV-pääsykokeisiin liittyvä pilotointi hakijoiden ensitunnistamisessa ja pääsykokeen etäseurannassa.

AAPAn kehittämishojelman uudistus vuosille 2024-2030 aloitettiin työpajamuotoisena AAPAn talvikokouksessa ja se hyväksyttiin vuosikokouksessa marraskuussa 2023. Kehittämishojelma rakentui Arenen uudistetun strategialle, ILF:n CIO2020 -konseptille sekä BT-Standard-kehikon otsikoille. Vuoden 2024 toimintasuunnitelma on laadittu kehittämishojelman linjausten perusteella.

AAPA-työvaliokunnan vetämänä käynnistettiin alkuvuodesta uuden IT-pääsihteerin rekrytointiprosessi. Toimeen tuli valituksi syyskuun lopussa FM Ari Rouvari.

Uusista teknologioista tekoäly nousi nopeasti keväällä kärkipuheenaiheiden joukkoon mm. ChatGPT-julkistuksen ansiosta. Aihetta käsiteltiin AAPAn kesäkokouksessa ja FUCION kanssa perustettiin yhteinen seurantatyöryhmä. Aihe on koettu tärkeäksi myös lisenssikustannusten näkökulmasta.

Opetuksen tukipalveluiden ohella yhteistyötä TKI-toiminnan asiantuntijoiden kanssa kaivataan. Tästä on käyty keskustelua mm. Arenen edustajien kanssa. Teema kytkeytyy niin yritys yhteistyöhön, KV-näkökulmaan kuin CSC:n palveluiden optimaaliseen hyödyntämiseen AMK-sektorilla

Yksittäisistä järjestelmistä opetuksen toiminnanohjauksen kannalta tärkeän PEPPI-kokonaisuuden toiminnan nykytilaan ja kehitysnäkymiin perehdyttiin erityisesti AAPAn kesäkokouksen seminaariosuudessa. Muita seurattuja järjestelmäkehityshankkeita ovat olleet Digivision palveluiden lisäksi mm. ristiinopiskelun palveluväylä, integraatiotarpeet sekä kv-hakeutumiseen liittyvät palvelut.

AAPAn yhteistyö on jatkuvaa eri sidosryhmien kanssa, joista AMK rehtorien neuvosto Arene ja yliopistojen tietohallintojohtajien verkosto FUCIO ovat keskeisimmät. Arenen digitalisaatiovaliokunnan puheenjohtajana aloitti 2023 HAMK:n rehtori Pertti Puusaari. Valiokunnan tehtävä suuntautui 2023 Digivision seurannan ja suuntaamisen ohella myös laajemmin AMKien ja ammattikorkeakoulutuksen digitalisoitumisen edistämiseen. AAPA on mukana valiokunnan työssä ja panostaa siinä toimimiseen.

Yliopistojen kanssa on jatkettu vahvaa ja vakiintunutta tietohallintojen yhteydenpitoa. AAPA- ja FUCIO-verkostojen IT-pääsihteerit ja työvaliokunnat vaihtavat kokemuksia. AAPAn rinnalla toimii lukuisia tietohallinnon yhteistyöryhmiä (Special Interest Group, SIG), kuten kokonaisarkkitehtuuri-, tietoturva- ja työasema-ryhmät sekä tietosuojavastaavien verkosto. Useimpien asiantuntijaryhmien (mm. SIGit, HAKA, IAM, KOOTuki) toiminta on yhteistä FUCION kanssa.

OKM:n nimittämässä opetuksen ja tutkimuksen VIRTA-johtoryhmissä on ollut AAPAlta edustus. Toisen asteen tietohallintojohto kokoontuu AKTIV-verkostona, jonka kanssa on yhteyttä pidetty kokousvierailuin.

CSC-yhteistyökeskustelua käytiin jälleen alkuvuodesta, ja sen perusteella CSC organisoi palveluitaan esittelevän webinaarisarjan. Konkreettisimmat CSC-yhteistyön esimerkit 2023 olivat CSOC-kilpailutus ja Digivision palvelunhallinnasta vastaaminen. CSC:n strategian toimeenpanon sparrausryhmän työ hyytyi kevään aikana. ”Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen digitalisoitumisen tiekartan” (ka.csc.fi) seuranta ja ylläpito ovat käytännössä jääneet CSC:n toiminnoiksi.

AAPA-verkostolla on ollut 2023 kolme yhteiskokousta (talvikokous Oulussa, kesäkokous Kajaanissa sekä vuosikokous Helsingissä Haaga-Helian järjestämänä IT-päivien yhteydessä). Tietohallintojen oman osaamisen parantamiseksi ja monipuolistamiseksi näissä seminaareissa sekä kuukausittain järjestetyissä webinaareissa on jatkettu ns. hyvien käytäntöjen jakamista ajankohtaiseksi katsotuista aiheista.

Tiedolla johtamisen haasteisiin AAPA vastaa laatimalla vuosittain yhdessä FUCION kanssa tietohallintojen toimintaa mittaavia kartoituksia: IT-barometrin, järjestelmiä koskevan systeemikyselyn sekä eurooppalaisen Bencheit-toimintavolyymikyselyn. Kansainvälinen toiminta on 2023 ollut vähäistä, mutta sen roolin on nyt arvioitu olevan tietohallinnoissakin huomattavassa kasvussa mm. EU:n korkeakouluallianssien takia.

AAPA-verkoston työvaliokuntaan ovat 2023 kuuluneet pj. Manu Pajuluoma (Lapin AMK), Samuli Malinen (OAMK), Kimmo Nikkanen (Metropolia), Virve Peltoniemi (TAMK), Miika Lippojoiki (KAMK) ja varapj. Kimmo Pettinen (Laurea). Työvaliokunnan kokouksia on ollut 14.

AAPA-pääsihteerinä toimi 2023 FT Jaakko Riihimaa. Marraskuun alussa uutena, 2024 toimeen varsinaisesti astuvana IT-pääsihteerinä aloitti FM Ari Rouvari. Toimipaikkana molemmilla oli Haaga-Helia AMK.